

Un număr vechiu 2 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR: **DIMITRIE ALEXANDRESCO**

Decanul Facultății de Drept din Iași, fost Procuror-general la Inalta Curte de casație

PRIM-REDACTOR: **ION N. CESARESCU**

REDACTOR-PROPRIETAR: **I. S. CODREANU**

ABONAMENTUL

Pe an, în România, cu Tabla. . . 45 lei
 9 luni 20
 3 luni 10
 Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

*Apare de două ori pe săptămână
 sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
 București, **CALEA RAHOVEI**—5
 Lângă Palatul Justiției
TELEFON № 16/98

SUMAR

Studiu asupra privilegiilor (urmare) de d-l *D. Alexandresco*;

JURISPRUDENȚĂ:

Curtea de casație secțiuni-unite: *D-r I. Niemerover ca recurent în afacerea jurământului «More-Judaico»*;
 Curtea de apel Galați: *Alfred Ieroham cu Firma Sigmund Strauss Söhon*;
 Tribunalul Tulcea: *Lugi și Maria Bertig cu E. Wolf*;
 Tribunalul Ilfov secția III și Curtea de apel, s. I: *Petre Teodorescu și alții cu Maria I. Anghel*.
 Judecătoria ocol. II Vaslui: *Moise Ușer cu Nec. I. Popa*.

Studiu asupra privilegiilor *)

Privilegiu imobiliare

Privilegiul vânzătorului.—Privilegiul acelorora cari au împrumutat bani pentru achizițiunea unui imobil (art. 1737, 2°).

Art. 1737, 2° conferă un privilegiu aparte acelorora cari au împrumutat bani pentru achizițiunea unui imobil, după cum § 5 al aceluiaș text conferă un privilegiu acelorora cari au împrumutat bani pentru a despăgubi pe lucrători.

În realitate, însă, aceasta nu este un privilegiu deosebit, ci tot privilegiul vânzătorului și al constructorului, care se exercită pe calea de subrogație.

Pentru ca împrumutătorii de mai sus să se bucure, cel întâi, de privilegiul vânzătorului, iar cel de al doilea de privilegiul constructorului, legea cere ca atât actul de împrumutare cât și chitanța vânzătorului și a lucrătorului să fie autentică, și aceasta spre a se înlătura fraudele ¹⁾.

Un act sub semnătură privată ar fi deci insuficient, chiar dacă ar avea dată certă ²⁾,

Nu se cere însă ca însuș actul din care derivă privilegiul să fie și el autentic, căci privilegiul există, după cum știm, oricare ar fi forma vânzării ³⁾.

Astfel, cu toate că vânzarea este constatată printr'un act sub semnătură privată, totuși împrumutătorul va fi subrogat în privilegiul vânzătorului sau constructorului, dacă origina și întrebuițarea banilor sunt stabilite prin acte autentice.

Această subrogație produce efectele ordinare ale subrogației în genere. Ea este deci cărmuită de art. 1109.

În caz de plată parțială, creditorul subrogant va fi colocat pentru restul creanței sale, cu preferință înaintea subrogatului. *Nemo contra se subrogasse censetur* ⁴⁾.

Intențiunea de a subrogă este neapărată pentru ca art. 1737 § 2 și § 5 să poată fi aplicat.

Chestiunea este însă de a se ști dacă, în specie, subrogația trebuie să fie expresă sau tacită. În caz când un împrumutător își împrumută banii săi cumpărătorului spre a plăti prețul achiziției imobilului, nu se cere ca subrogația să fie expresă ⁵⁾.

În caz însă când vânzătorul primește banii direct dela un terțiu, subrogația trebuie să fie expresă, căci, în asemenea caz, nimic nu denotă că părțile au avut intenția de a consimți o subrogație.

Această subrogație poate să aibă loc fără concursul cumpărătorului, însă ea trebuie să fie făcută odată cu plata; mai târziu, creanța fiind stinsă, vânzătorul n'ar mai putea subrogă pe terțul care a plătit banii. Subrogația de care este

¹⁾ Cpr. Massé-Vergé, *loco cit.*; Baudry et Loynes, *op. cit.*, I, 639.—Atât împrumutul cât și chitanțele pot fi făcute printr'un singur act, sau prin două acte deosebite. Dacă s'au făcut două acte la două epoci deosebite, privilegiul va putea fi refuzat după împrejurări, *ob suspicionem fraudis*. Dar dacă nu există nici un indiciu de fraudă, existența a două acte nu împiedică privilegiul împrumutătorului de a avea loc. Massé-Vergé, *loco cit.*; Zachariae, *op. și loco supra cit.*, nota 9 (ed. Anschütz din 1853); Troplong, *op. cit.*, I, 232, etc.

⁴⁾ Baudry et Loynes, *op. cit.*, I, 639.

⁵⁾ Cpr. Pand. fr., *v^o Privil. et hypothèques*, 2670, 2671; Massé-Vergé, V, § 793 p. 150, nota 1°, etc.

*) Vezi *Curierul Judiciar*, No. 32, 39, 43, 44, 45, 47, 55, 57, 60, 66, 67, 68, 69, 71, 73, 74, 78, 79 și 81 din 1910.

¹⁾ Cpr. Troplong, *Privil. et hypothèques*, I, 231.

²⁾ Troplong, *op. și loco cit.*; Massé-Vergé, V, § 793, p. 150, nota 11; Zachariae, *Handbuch des französischen Civilrechts*, II, § 263, p. 95, nota 9 (ed. Anschütz).

vorba în specie este deci aceea prevăzută de art. 1107, 1° 6).

Am terminat cu privilegiul vânzătorului de lucruri imobiliare. În studiul viitor, ne vom ocupa despre privilegiul comostenitorilor și al copărtășilor (art. 1737, 3°).

D. ALEXANDRESCO

Inalta Curte de Casație și Justiție, Secțiuni-Unite

Audiența de la 12 Noembrie 1910

Președinția d-lui G. N. BAGDAT, Prim-Președinte

Dr. I. Niemerover ca recurent în afacerea jurământului «More-Judaico».

Recurs. — Timbru. — Încheiere prin care un rabin e condamnat la amendă. — Timbru cerut pentru asemenea recurs.

Jurământ judiciar. — Istraieți. — Obligațiunea impusă judecătorilor de a modifica formula jurământului pentru cei ce nu sunt de religie ortodoxă. — Jurământ more-judaico după obiceiurile și practicile din anaforaua din 1844. — Dacă acea anafora mai are azi existență, față cu art. 740 din procedura civilă. — Refuzul rabinului de a îndeplini acele obiceiuri și practice din anafora pentru săvârșirea unui jurământ. — Dacă acel rabin poate fi condamnat la amendă pentru acel refuz.

1. *Legea timbrului neconținând nici o dispozițiune specială în privința timbrului și taxelor la cari sunt supuse încheierile instanțelor judecătorești prin care un rabin este condamnat la amendă pentru că a refuzat să dea asistența sa religioasă la săvârșirea unui jurământ, în acest caz avem a ne referi la art. 25 din aceiaș lege, care prescrie că toate cererile de recurs sunt supuse unui timbru fix de 25 lei, afară de acelea în materie penală, iar taxa specială prevăzută de alin. 1 de sub acelaș articol nu este prevăzută de cât pentru recursurile în materie civilă sau comercială.*

Prin urmare, este suficient timbrat un asemenea recurs pentru care s'a anulat numai timbru de 25 lei, fără altă taxă specială.

2. *Jurământul judiciar astfel cum a fost regulamentat de legiuitorul nostru, este un act cu un îndoit caracter civil și religios; că în vederea caracterului civil al jurământului judiciar, legiuitorul a prescris ca jurământul să fie săvârșit înaintea judecății, în ședință publică, și numai prin excepțiune poate fi săvârșit și înaintea unui judecător delegat la locuința celui chemat a-l săvârși, dacă acesta justifică că o întemeiată împiedicare îl oprește de a veni în persoană la judecată; iar în vederea caracterului religios al jurământului, după ce stabilește formula după care are săvârși jurământul de către cei de religie ortodoxă, legiuitorul a pus îndatorire instanțelor judecătorești să modifice jurământul potrivit religiei celui ce are a-l presta.*

Prin urmare, acestea fiind principiile stabilite de legiuitor în materie de jurământ judiciar, când instanțele de fond, pun îndatorire unui rabin ca să procedă la îndeplinirea formelor și practicilor prevăzute în anaforaua din 1844, pentru ca un istraieț să săvârșească în sinagogă jurământul more-judaico, acele instanțe violează regula de procedură după

care jurământul judiciar are a fi săvârșit înaintea judecății în ședință publică, iar nu în sinagogă, și violează în acelaș timp art. 740 din proced. civilă, prin care se desființează anaforaua din 1844 privitoare la formalitățile și practicile de îndeplinit de către istraieți chemați a săvârși un jurământ.

Că din toate acestea rezultă că, într-o cât rabinul nu a refuzat asistența sa religioasă justiției pentru a se ajunge la săvârșirea jurământului în discuțiune, ci a refuzat numai să aplice jurământului formele și practicile prevăzute în anaforaua din 1844, care era desființată prin art. 740 din pr. civilă, în asemenea caz rabinul nu putea fi condamnat la amendă.

3. Când o pricină nu mai este de natură a primi o urmare de judecată, casarea se face fără trimitere.

Deciziunea No. 19/910. — Considerat recursul suficient timbrat și casate fără trimitere, după recursul făcut de Dr. I. Niemerover, jurnalele No. 4560 din 4 Octombrie 1908 și No. 795 din 11 Februarie 1909, pronunțate de Tribunalul Iași, Secțiunea II-a.

Curtea,

Ascultând pe d-l Procuror G-l Sc. Popescu, care a cerut a se declara inadmisibil recursul întru cât nu este timbrat în regulă

Pe d-nii avocați Dissescu și Arion din partea recurentului;

Deliberând,

Asupra cererii d-lui procuror general, de a se declara neadmisibil recursul făcut de Dr. I. Niemerover pe motiv că nu ar fi suficient timbrat, fiind scris numai pe timbru de 3° bani, și nefiind însoțit de taxa specială de recurs, căci coala timbrată de 25 lei, aflată în dosar, nu poate ține locul timbrului fix ce urma să întrebuințeze D-rul I. Niemerover pentru a face acest recurs, întru cât a fost depusă de recurent și anulată de Curte posterior introducerii recursului;

Având în vedere că acest recurs are de obiect casarea unei încheieri a tribunalului Iași prin care recurentul este condamnat la 300 lei amendă, fiind că a refuzat în calitate sa de rabin, să dea asistența sa religioasă la săvârșirea unui jurământ «More Judaico», încheiere ce pretinde recurentul că ar fi dată cu exces de putere și violarea unor dispozițiuni din procedura civilă.

Având în vedere că legea timbrului nu constituie nici o dispozițiune specială în ce privește timbrul și taxele la care ar trebui să fie supuse recursurile de asemenea natură;

Având în vedere că după principiul pus în art. 25 din legea timbrului, toate cererile de recurs sunt supuse unui timbru fix de lei douăzeci și cinci, afară de recursurile în materie penală;

Având în vedere că art. 25 al. 1 din aceiaș lege adaugă, că în afară de timbrul de 25 lei, recursul în casațiune în materie civilă și comercială trebuie să fie însoțit și de o taxă specială ce variază după distincțiune anume arătate în acel articol;

Considerând că în speță recursul format nu intră în nici una din categoriile indicate în acest aliniat, ne fiind vorba de un litigiu civil sau comercial;

Că, în asemenea caz, în afară de timbrul fix de 25 lei, nu se poate pretinde și vr'o taxă specială, de oarece legea timbrului, fiind o lege fiscală, dispozițiunile ei sunt de drept strict și nu pot fi întinse prin analogie și la cazuri neprevăzute;

Considerând că astfel fiind, asemenea recursuri sunt supuse numai la timbrul fix de 25 lei, care a fost depus de recurent și anulat de această Curte, secția I.

Pentru aceste motive, Curtea, consideră recursul suficient timbrat.

⁶) Pand. fr. *o cit.*, 2672 urm. Cpr. Aubry et Rau, IV, § 321, p. 278, 279 (ed. a 5-a); Massé-Vergé, *loc cit.*; Cas. fr., D. P. 92. 1. 217, etc.

Asupra motivelor de casare invocate :

I. «Greșită interpretare și aplicare a art. 216 și 188 Pr. civ. și exces de putere

«Judecata interpretează și aplică greșit sus zisele texte de lege, când declară că rabinul chemat să asiste la prestarea unui jurământ în Sinagogă, ar îndeplini sarcina unui expert intru cât potrivit legii expert nu poate fi considerat de cât acela care prin cunoștințele și luminele sale, este chemat a și da părerea asupra obiectului pricinii și a lumina judecata în pronunțarea hotărârii sale. — Or nu acest oficiu se cere rabinului la jurământ, iar prin asistența sa, el nu contribuie intru nimic și n'are a și da nici o părere asupra judecății de rezolvit.

«Deci numai prin exces de putere, judecata condamnă pe rabin la plata de amendă pe baza sus citatelor texte de lege, când el refuză să asiste la jurământul așa numit more-judaico în sinagogă»

II. «Violarea art. 233 și urm și 740 Proc civ și a art. 21 din Constituție.

«În adevăr, când judecata declară că anaforaua din 1844 cu privire la jurământ, ar mai fi încă în vigoare, și impune prestarea jurământului după formele prevăzute în acea anafora, la sinagogă violează pe de o parte art. 238 și urm Pr. civ. după care neîndoios că jurământul cată a se presta de către ori cine numai în ședința publică și înaintea judecătorului, urmând a se schimba numai formula jurământului, potrivit religiei părții ce are a jura iar pe de altă parte, dispozițiile art. 741 Proc civ., care abrogă sus citata anafora.

«Se mai violează însă și art. 21 din Constituție, prin impunerea unor forme și obligarea rabinului de a asista la îndeplinirea lor, lucruri contrarii și conștiinții omului și cultului mosaic, a căror libertate este garantată de constituție, rabinul fiind cel d'întâi chemat a observa și respecta formele și exercițiul aceluși cult».

Având în vedere jurnalele Tribunalului Iași, s. II-a, supuse recursului;

Având în vedere că prin jurnalul No. 4560 din 4 Octombrie 1908, tribunalul a condamnat pe recurent să plătească o amendă de lei trei sute în folosul Statului, pentru faptul că, în calitatea sa de rabin a refuzat să procedă la îndeplinirea formalităților prescrise de anaforaua din 1844, pentruca Ițic Pincu să presteze în sinagogă jurământul more-judaico admis de acel tribunal prin încheierea No. 881/908; iar prin jurnalul No. 795 din 11 Februarie 1909, același tribunal respinge cererea recurentului de a fi scutit de amenda la care fusese condamnat;

Că în contra acestor jurnale, făcându-se recurs de rabinul dr. Niemerover, condamnatul la amendă, în urma unei a doua divergențe ce a avut loc la secția I, asupra motivelor de recurs invocate, recursul a fost trimis în judecata secțiunilor-unite, conform art. 20 din legea organică a acestei Inalte Curți;

Văzând art. 238, 239, 240, 241 și 243 din procedura civilă;

Considerând că rezultă din dispozițiile acestor articole, că jurământul judiciar astfel cum a fost regulamentat de legiuitorul nostru este un act cu un îndoit caracter, civil și religios: este act civil, pentrucă este prescris de legea civilă, care-i reglementează și formalitățile de îndeplinit pentru a fi săvârșit; este și act religios, pentrucă relevă de credința religioasă a aceleia care este chemat a-l săvârși;

Considerând că în vederea caracterului civil al jurământului judiciar, legiuitorul a prescris ca jurământul să fie săvârșit înaintea judecății, în ședința publică, și numai prin excepțiune poate fi săvârșit și înaintea unui judecător delegat, la locuința celui chemat a-l săvârși, dacă acesta justifică că o întemeiată împiedicare îl oprește de a veni în persoană la judecată, și dacă judecata încuviințează săvârșirea jurământului la domiciliu; iar în vederea caracterului religios al jurământului, după ce stabilește formula după care are a fi săvârșit de acei cari țin de religia ortodoxă a răsăritului, religie dominantă a Statului român, legiuitorul a pus

îndatorire instanțelor judecătorești să modifice jurământul, potrivit religiei aceluși care are a-l săvârși, respectând astfel libertatea cultelor garantată prin Constituție tutulor celor cari locuiesc pe teritoriul român;

Considerând că acestea fiind principiile stabilite de legiuitor în materie de jurământ judiciar, când Tribunalul Iași, secția II, a pus îndatorire recurentului ca să procedă la îndeplinirea formelor și practicilor prevăzute în anaforaua din 1844, pentru ca Ițic Pincu să săvârșească în sinagogă jurământul more-judaico, tribunalul a violat regula de procedură după care jurământul judiciar are a fi săvârșit înaintea judecății, în ședința publică, iar nu în sinagogă, și a violat în același timp și art. 740 din codul de procedură civilă, prin care se desființează anaforaua din 1844 privitoare la formalitățile și practicile de îndeplinit de către israeliții chemați a săvârși un jurământ judiciar;

Considerând că așa fiind, și rezultând din petițiile adresate de recurent atât judecătorului delegat cu luarea jurământului în sinagogă, cât și tribunalului — petiții aflate în dosarul de fond — că recurentul n'a refuzat asistența sa religioasă justiției pentru a se ajunge la săvârșirea jurământului în discuțiune, ci a refuzat să aplice pentru prestarea acestui jurământ formele și practicile prevăzute în anaforaua din 1844, anafora ce era desființată prin art. 740 din codul de procedură civilă; că, prin urmare, nu era cazul ca tribunalul să condamne pe recurent la amendă pentru faptul că, în calitate de rabin, a refuzat asistența sa religioasă justiției;

Văzând și dispozițiunile art. 34 și 35 din legea Inaltei Curți;

Pentru aceste motive, Curtea, casează fără trimitere.

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI

Audiența dela 11 Iunie 1910

Președenția d-lui C. NICULESCU, prim-președinte

Alfred Ieroham cu firma Sigmund Strauss Söhne

Camera arbitrală. — Operațiuni de bursă. — Tragerea la sorți a arbitrilor. — Proces-verbal de tragerea la sorți. — Formalitățile ce trebuie să îndeplinească. — Constituirea camerei arbitrale. — Chestiune de ordine publică. — Complectarea ei cu vice-președintele camerei de comerț. — Nulitate. — (Art. 120, 123 și 125 din regulamentul bursei).

1. De și este adevărat că după art. 125 din regulamentul bursei, procesul-verbal ce se dresează pentru constatarea operațiunilor de tragere la sorți trebuie să arate pe scurt rezultatul operațiunii tragerii la sorți, lipsa persoanelor arătate în art. 123 sau nevoiața lor de a primi invitațiunea, însă, intru cât se face mențiune că operația tragerii la sorți s'a făcut conform art. 123, fără să se arate că a lipsit vre una din persoanele citate, aceasta dovedește că atât părțile cât și delegatul mijlocitorilor au fost față, — iar mențiunea prevăzută de art. 125, este cerută numai atunci când lipsește sau refuză primirea invitațiunii.

2. Chestiunea cum are a se compune camera arbitrală, este de ordine publică, privind organizarea ei, astfel că chiar dacă o asemenea chestiune n'a fost propusă de parte la judecata cauzei, ea se poate pune pentru prima oară în casație.

3. Când legiuitorul prin art. 52 din legea bursei, a zis că în camera arbitrală intră de drept președintele camerei de comerț, a înțeles numai pe președinte, nu și pe vice-președinte, care nu poate lua parte de cât când lipsește președintele, și când are o delegație specială a camerei de comerț în această privință.

S'au prezentat recurentul, asistat de d-l I. P. Lazareanu, și firma intimată, prin d-l avocat Ș. Săftoiu.

Curtea,

Având în vedere recursul făcut de Alfred Ieroham contra deciziei camerei arbitrale și de conciliațiune de pe lângă Bursa din Brăila, No. 11 din 1910, prin care s'a admis reclamațiunea făcută de Sigmund Strauss Söhne și a obligat pe recurent să primească porumbul cumpărat dela această firmă cu borderoul No. 1511 din 17 Februarie 1910, al mijlocitorului D. C. Ionescu, ce se află pus la dispoziția sa în șlepurile austriace No. 65239 și 6724.

Având în vedere că recurentul își întemeiază recursul său pe următoarele motive, susținute și dezvoltate astăzi înaintea Curței :

I. «Violarea art. 54 alin. 3 din legea Burselor și art. 123, 125 alin. 2 și 130 alin. 3 din regulamentul Burselor.

«Procesul-verbal încheiat la 11 Maiu a. e. pentru constatarea operațiunii de tragere la sorți a arbitrilor nu îndeplinește condițiunile cerute de articolele menționate, căci nu arată lipsa sau nevoița de a primi invitațiunea a persoanelor ce trebuiau să asiste la această operațiune, cum nici dacă delegatul mijlocitorilor a fost citat în acest scop. De asemenea, nu se arată nici cauzele pentru care d-l Eremia, eșit la sorți, a trebuit să fie înlocuit printr'un alt arbitru d-l I. Săvescu»

II. «Violarea art. 121 din regulamentul burselor care prevede că prezidenția camerei arbitrale o are președintele camerei de comerț, iar în lipsa acestuia, un membru desemnat de camera de comerț și numai în caz de concediu sau lipsa prelungită a președintelui camerei de comerț; or, în arbitrajul dela 17 Mai, deși președintele camerei de comerț nu se găsea în nici unul din cazurile enumerate mai sus el a fost înlocuit prin vice președintele camerei de comerț»

III. «Violarea art. 57 alin. 2 Dispozitivul deciziei camerei arbitrale nu arată amănunțit cum se va executa operațiunea în litigiu».

In ce privește primul motiv :

Având în vedere că recurentul refuzând să primească marfa cumpărată dela firma intimată, pe motiv că n'ar fi în condițiunile în care i s'a vândut, firma intimată l'a chemat în judecată înaintea camerei arbitrale din Brăila, cerând să fie obligat la primirea mărfii, întru cât se găsește în condițiunile în cari s'a făcut vânzarea, prevăzute anume în borderoul mijlocitorului oficial D. C. Ionescu, care a mijlocit această vânzare ;

Având în vedere că președintele comitetului Bursei, primind în ziua de 15 Maiu 1910 mențiunata reclamațiune, a fixat pentru ziua de 17 Mai atât tragerea la sorți, cât și judecata afacerii citând pe părți, pe președintele camerei de comerț și pe unii din delegații mijlocitorilor pentru ora 10 dimineața să asiste la această tragere și la ora 11 pentru judecata afacerii, cum constată dovezile de primirea convocării, făcută conform art. 123 din regulamentul burselor, aflate la dosar, dresând procesul-verbal semnat de dânsul, de președintele camerei de comerț și de secretar, așa cum prevede art. 51 din legea burselor, prin care se constată că operațiunile tragerei la sorți s'a făcut conform art. 123 alin. 2 din regulamentul burselor ; de unde rezultă că această operațiune a avut loc atât în prezența delegatului mijlocitorilor cât și a părților ;

Având în vedere că este adevărat că, după art. 125 din citatul regulament, procesul-verbal ce se va dresa cu această ocazie trebuie să arate pe scurt rezultatul operației tragerei la sorți, lipsa persoanelor arătate în art. 123, sau nevoița lor de a primi invitațiunea, însă întru cât se face mențiune că operația tragerei la sorți s'a făcut conform art. 123 citat, fără să se arate că a lipsit vreuna din persoanele citate aceasta dovedește că atât părțile cât și delegatul mijlocitorilor au fost față în adevăr, mențiunea prevăzută de art. 125 este cerută numai atunci când lipsește sau refuză primirea invitațiunii, ceea ce n'a fost în cauză, de vreme ce nu se face nici o mențiune în această privință ;

Având în vedere că tot menționatul proces-verbal constată că Ioan Eremia ieșit la sorți ca arbitru, a fost înlocuit de asemenea prin tragerea la sorți prin Ioan Săvescu, pentru că lipsea din oraș, cum constată invitațiunea ce i s'a făcut și care se vede restituită cu o asemenea mențiune ;

Că, astfel fiind, se găsesc îndeplinite dispozițiunile art. 54 din legea burselor și art. 123, 125 și 131 din regulamentul burselor, în cât primul motiv este neîntemeiat și ca atare se respinge ;

In ce privește al doilea motiv că camera arbitrală n'a fost bine constituită cu vice președintele camerei de comerț :

Având în vedere că chestiunea cum are a se compune camera arbitrală este de ordine publică, privind organizarea ei, astfel că chiar dacă o asemenea chestiune n'a fost propusă de părți la judecata cauzei, ea se poate pune pentru prima oară în casație ;

Având în vedere că pentru judecarea contestațiunilor isvorând din operațiuni de bursă, legiuitorul a creat o instanță de judecată, numită cameră arbitrală, instituită pe lângă fiecare bursă, art. 51 din legea burselor din 9 Martie 1914 ;

Având în vedere că această cameră arbitrală se compune din trei judecători și anume : președintele camerei de comerț, sau în lipsa acestuia un membru desemnat de camera de comerț și din doi membrii arbitri, desemnați prin sorți dintre membrii corporațiunii, art. 52 din legea burselor ;

Având în vedere că fiind vorba de organizarea unei instanțe de judecată, când legiuitorul prin art. 52, sus enunțat, a zis că în camera arbitrală intră de drept președintele camerei de comerț, a înțeles numai pe președinte nu și pe vice-președinte dacă era să înțeleagă și pe vice-președinte, o spunea formal ;

Este adevărat că vice-președintele înlocuiește pe președinte, însă numai în lucrările camerei de comerț, iar nu și la camera arbitrală, care face parte din Bursă, iar nu din camera de comerț ;

Că, așa fiind, dacă președintele camerei de comerț lipsește atunci la camera arbitrală ia parte, în locul președintelui, un membru al camerei de comerț desemnat de ea, după cum se și rostește art. 52 din legea Burselor ;

Camera de comerț însă ar putea în locul președintelui care lipsește, să delege la camera arbitrală pe vice-președintele camerei de comerț, pentru că vice-președintele este în același timp și membru al acestei camere și numai astfel delegat vice-președintele poate să ia parte la compunerea camerei arbitrale ;

Având în vedere că regulamentul burselor din 31 Iulie 1904 prin art. 121 al. 2 prevede, că în caz de vacanță, concediu, lipsă prelungită, etc., a președintelui camerei de comerț, atribuțiunile sale trec la vice-președintele care îi ține locul, cu o condițiune însă ca vice-președintele să fie delegat pentru aceasta de camera de comerț, pentru că altfel atât conform regulamentului, art. 120 al. 1, cât și mai ales conform legii, președintele se înlocuiește cu un membru al camerei de comerț, și cum prin regulament nu se pot crea dispozițiuni contrarii legii, dacă s'au creat asemenea dispozițiuni, ele nu se pot aplica ;

Că, vice-președintele camerei de comerț, trebuie să fie delegat de camera de comerț pentru ca să poată înlocui pe președintele la camera arbitrală, mai rezultă evident și din chiar regulamentul burselor art. 132 prin care se spune că, în cursul unei judecăți, dacă președintele se îmbolnăvește sau moare, el va fi înlocuit de camera de comerț prin vice-președinte ;

Că, dar, art. 120 alin. 2 din regulament, pentru a se concilia cu art. 52 din lege, trebuie ca camera de comerț, când lipsește președintele, să delege pe vice-președinte a-i ține locul și numai astfel vice-președintele poate lua parte la compunerea camerei arbitrale ;

Că, în cazul de față, vice-președintele camerei de comerț luând parte la compunerea camerei arbitrale, fără

să fie delegat de camera de comerț, camera arbitrală a fost rău constituită, și deci din acest punct de vedere deciziunea ce a dat urmează a fi casată;

Că, mai mult, deciziunea acestei camere mai are a fi casată și din împrejurarea că vice-președintele a luat parte la compunerea camerei, când președintele camerei de comerț nu era lipsă, și se dovedește că nu era lipsă, fiindcă chiar în acea zi, când s'a judecat această afacere, a luat parte la tragerea la sorți a celorlalți doi membrii, cari au compus camera arbitrală, cum constată procesul-verbal încheiat în acest scop și aflat la dosar;

Că, dar, președintele camerei de comerț nefiind lipsă, așa cum prevede art. 52 din legea burselor și art. 120 din regulamentul trebuia el să ia parte la camera arbitrală și să judece, iar nu vice-președintele;

Pentru aceste motive, redactate de d-l prim-președinte C. Niculescu, fără a mai discuta și cel de al treilea motiv, Curtea admite recursul;

(s) C. Niculescu; N. Dimitrescu; T. Istrati; T. Rădvan.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI TULCEA

Audiența de la 17 Decembrie 1909

Președenția d-lui MIHAIL IBRAILEANU; jude de ședință

Sentința civilă No. 359

Luigi Bertig și Maria Bertig cu E. Wolff

Quasi delict. - Elementele lui - Răspunderea comitenților pentru prejudiciul cauzat de prepuși lor în funcțiunile ce li s'a încredințat, indiferent dacă acest prejudiciu a fost cauzat de modul cum a înțeles a-și îndeplini funcțiunea (Art 998, 999 și 1001, alin 2 din codul civil)

1. Pentru a se putea susține că un fapt al cuiva intrunește elementele quasi delictului, trebuie ca faptul care cauzează vreun prejudiciu altuia, să fie un fapt ilicit, cu alte cuvinte să nu consiste în exercițiul unui drept, să fie imputabil autorului, ca acesta să se afle în culpă și ca prin faptul săvârșit să se nesocotească un drept al altuia.

2. Legiuitorul, prin art. 1000, al. 2 din codul civil, face deopotrivă responsabili comitenții pentru prejudiciul cauzat de prepușii lor în funcțiunile ce li s'a încredințat.

Prin urmare, de aci rezultă că ceea ce cere legiuitorul, pentru a face pe comitent responsabil, este ca prejudiciul să fie cauzat de prepusul său în funcțiune, indiferent dacă acest prejudiciu a fost cauzat de modul cum a înțeles el a-și îndeplini funcțiunea, sau din imprudența sa, destul ca funcțiunea să-i fi servit ca mijloc pentru a-l putea comite.

Tribunalul,

Asupra acțiunei înregistrată sub No 4011 din 24 Februarie 1907, introdusă de Luigi Bertig și Maria Bertig din comuna Greci, plasa Măcin, prin procuratorul lor d-l avocat Constantin Georgescu cu procura legalizată de Comisariatul secției I-a Poliției Brăila No. 832 din 21 Februarie 1907, contra lui E. Wolff, proprietarul fabricii de turnătorie de fier din București, prin care se tinde a se vedea condamnat părătul la suma de lei 50000 daune rezultând din faptul că fiul reclamanților Giaginto Bertig, pe când lucra ca minor în ziua de 19 Decembrie 1907 la mina de fier Altân-Tepe din acest județ, luată în exploatare de părât, scoborându-se în

acea zi în mină cu aparatul cu frână s'a rupt un cui de la acest aparat, așa că căzând în fundul minei ce ce avea o adâncime de peste 700 metri, de la o distanță de 20 metri cu o viteză mare, s'a sfârșit cu desăvârșire rămânând mort pe loc;

Având în vedere procura No. 4147/907, legalizată de Comisariatul secției I-a Poliției Brăila, prin care d-l avocat C. Georgescu, autoriză pe d-l avocat Achille Dimitriu a susține drepturile ce i-a fost conferite lui prin procura ce i s'a dat de către Luigi și Maria Bertig, cum și procura legalizată de către Prefectura Poliției Capitalei, Comisariatul Bursei București, No. 362/907, prin care E. Wolff, autoriză cu depline puteri pe d-l avocat N. Comșa a-i susține interesele în procesul de față;

Având în vedere actele aflate la dosar, procesul-verbal de cercetare locală, dresat în ziua de 18 Octombrie 1908, depunerile martorilor, actul de expertiză făcut în cauză, cum și susținerile părților;

Considerând că din toate acestea în fapt se constată cele următoare: E. Wolff, proprietarul fabricii de turnătorie de fier, construcții de cazane și rezervoare, domiciliat în București-Filaret, pentru a-și mări întreprinderile sale comerciale, ia în exploatare mina de fier și cupru de la muntele Altân-Tepe, comuna Ceamurlia de sus, plasa Babadag din acest județ, în care scop angajează o sumă de oameni necesari exploatării, parte din ei însărcinați cu conducerea tehnică a lucrării, parte la supravegherea lor, iar parte la munca cu brațele, aceștia datori fiind a asculta de ordinele celorlți; ca oameni tehnici însărcinați cu conducerea lucrărilor era inginerul Athanasie Vovo, ca supraveghetor era Primo Grigoletto, iar printre mulți muncitori cu brațele era angajat tânărul Giaginto Bertig, fiul reclamanților. Cum inginerul E. Wolff, care luase asupra și exploatarea minei stătea în București, evident conducerea întregii exploatări era dată în seama oamenilor săi de încredere, sau mai bine zis prepușilor săi, a inginerului Athanasie Vova și Primo Grigoletto, cari erau însărcinați a lua toate măsurile necesare ce vor crede de cuviință pentru mersul bun al întreprinderii, el rezervându-și dreptul de control asupra lor;

În ziua de 19 Decembrie 1907, ziua anului nou la catolici de și sărbătoare, supraveghetorul lucrătorilor Primo Grigoletto dă ordin lucrătorului Giaginto Bertig, (vezi depunerea martorilor Costea Dima și Tănase Ciolac făcute cu ocazia cercetării locale în ziua de 18 Octombrie 1908) a se coborî în mină pentru a lua de acolo niște scule, dar în loc să întrebuițeze aparatul Wintz ca aparat de transmisiune, care oferă o absolută garanție, viteza scoborării fiind moderată cu ajutorul manivelor, prevăzute la extremitățile axului superior al acestui aparat, pune în mișcare frâna, în scop de a accelera lucrările, cu această ocazie învârtirea mosorului în jurul căruia se înfășura banda de sârmă și la al cărui capăt se vede atârnat un coșuleț în care se afla victima, făcându-se prea repede s'a apăsut cu țările pe pârghia adaptată la acest aparat în scop de a mai micșora viteza, dar pentru că ninsese și între spațiul dintre roata de la frâne și banda metalică care înconjură acea roată se depusese un strat de zăpadă fiind temperatura ridicată înghețând, a făcut ca în momentul când s'a apăsut pe pârghie frâna să nu mai prindă, de oarece roata patina, frâna ne mai funcționând normal pentru a se evita accidentul s'a apăsut cu o forță și mai mare pe pârghie, și atunci apăsând pe pârghie indirect s'a apăsut și pe cui, care este punctul de contact al pârghiei pe acest aparat, cuiul ne mai resistând și rupându-se desfășurarea mosorului a devenit absolut liberă, lăsată la voia întâmplării ne mai putând fi stăpânită de nimeni, și cum de capătul sârmei ce înfășoară mosorul acesta se găsea atârnat coșul în care se pusese victima pentru a se coborî în mină, forța căderei fiind prea mare comoțiunea a fost atât de violentă că i-a cauzat moartea (vezi raportul de expertiză de la dosar);

Având în vedere că d-l avocat A. Dimitriu din partea reclamanților susține că victima Giagintto Bertig a murit în ziua de 19 Decembrie 1907 pe când lucra ca miner la mina ce o are în exploatare E. Wolff, că în acea zi de și sărbătoare s'a coborât în mină după ordinul supraveghetorului Primo Grigoletto, că în loc să se coboare în mină servindu-se de aparatul de transmisiune, s'a servit de frână, și din cauză că scoborârea se făcea cu tușeală s'a apăsât pe pârghie spre a mōdera descinderea, cu care ocazie cuiul nemai rezistând s'a rupt și atunci desfășurarea mosorului făcându-se cu o mai mare viteză, victima căzând la fundul minei cu o forță puternică l-a sdruncinat într'atâta că l-a lăsat mort ;

Că scoborârea în mină cu ajutorul frânei se facea din ordinul lui Primo Grigoletto în dorința de a accelera lucrările, iar aparatul nu era ținut în stare bună, că întru cât această nenorocire se datorește neglijenței și imprudenței lui Primo Grigoletto, omul lui E. Wolff, urmează ca acesta în baza art. 998, 999 și 1000 din codul civil să răspundă de faptele prepusului său, cerând admiterea acțiunii și a se condamna pârâtul la 50000 lei daune pe care de altfel le lasă la aprecierea tribunalului ;

Că obiecțiunea ce se face de către părți că Primo Grigoletto ar fi fost el antreprenorul lucrărilor este inexact, căci contractul depus de părți la dosar este un contract făcut de ocazie pentru a servi cauzei, neavând dată certă și deci ne putând fi opozabil ;

D-l avocat N. Comșa din partea pârâtului susține că răspunzător de daune pentru acest fapt dacă poate fi este numai Primo Rigoletto, care prin contractul încheiat la 13 Octombrie 1905 între el și reprezentanții lui E. Wolff, Athanasie Vovo și Gusu Apostolescu își lua asupra-și obligațiunea a face puțurile și galeriile la mina Altân-Tepe ; și cum victima se constată că a murit cu ocazia scoborârei în mină pentru o lucrare ce privea exclusiv numai pe Primo Grigoletto, urmează ca el să fie răspunzător de acest fapt ;

Că, în afară de aceasta, în ziua de 19 Decembrie 1907 când s'a întâmplat cazul fiind zi de sărbătoare lucrul era oprit în mină, așa că victima lucrând fără ordinul nimănui nu poate fi făcut cineva răspunzător pentru fapte pornite din propriul său impuls, că pe lângă aceasta, scoborârea în mină era interzisă cu aparatul cu frână, indicațiune de care victima n'a ținut cont ; că, în tot cazul suma de 50000 lei pe care o cere reclamanții ca daune este exagerată în proporție cu ceace putea câștiga Giagintto Bertig la vârsta de 17 ani cât a avut-- și conchizând a cerut respingerea acțiunii ;

Considerând că-i netăgăduit ca acțiunea intentată de soții Luigi și Maria Bertig în puterea dreptului de pârâniți ai victimei Giagintto Bertig, pornește dintr'un quassi delict, că pentru a se putea susține că un fapt al cuiva întrunește elementele quassi delictului, trebuie ca faptul care cauzează vre-un prejudiciu altuia să fie un fapt ilicit, cu alte cuvinte să nu conștie în exercițiul unui drept, să fie imputabil autorului, ca acesta să se afle în culpă și că prin faptul săvârșit să se neocotească un drept al altuia ;

Considerând că, potrivit dispozițiilor art. 998 ori ce faptă a omului care cauzează altuia un prejudiciu, obligă pe acela din a cărui greșeală s'a ocazionat a-l repara, iar după art. 999 din codul civil omul respunde nu numai de prejudiciul cauzat prin fapta sa, dar și de acelea ce le-a cauzat prin neglijență sau imprudență, și mai departe, legiuitorul prin art. 1000 al 2 din codul civil face de o potrivă responsabili comitenții, pentru prejudiciul cauzat de prepușii lor în funcțiunile ce li s'a încredințat ; că deci, ceea ce cere legiuitorul pentru a face pe comitent responsabil este ca prejudiciul să fie cauzat de prepusul său în funcțiune nimic mai mult, indiferent dacă acest prejudiciu a fost cauzat de modul cum a înțeles el a-și îndeplini funcțiunea, sau din imprudența sa, destul că funcțiunea să-i fi servit ca mijloc

pentru a-l putea comite (Casația secția I, Bul. pag 1175/900) ;

Considerând că această responsabilitate a comitenților se razimă pe presumpțiunea de culpă din partea lor, care consistă în alegerea și supravegherea acelor de care se servesc în conducerea afacerilor lor. Că din cele mai sus expuse și din depunerile martorilor audiați în ziua de 18 Octombrie 1908 rezultă, că cauza acestei nenorociri incumbă în primul loc lui Primo Grigoletto, prepusul inginerului E. Wolff care luase în exploatare mina, căci martorul Costea Dima spune categoric că în aceea zi, (19 Decembrie 907) deși era sărbătoare la Catolici, totuși Primo Grigoletto i-a dat ordin lucrătorului Giagintto Bertig să se coboare în mină după scule. — iar martorul Tanase Ciolacu și Ion Oprică afirmă că în mină lucrătorii se coborau cu aprobarea și indemnul lui Primo Grigoletto, servindu-se nu de aparatul de transmisiune, care oferea garanție contra accidentelor, ci servindu-se de frână pentru a accelera lucrările, — că de altfel cu toți nu tăgăduiesc că supravegherea în momentul scoborârei în mină și că întrebunțarea aparatului cu frână se făcea sub ochii și aprobarea lui Primo Grigoletto, care ca om experient își putea da bine seama de rezultatele fatale la care s'ar fi putut aștepta ;

Având în vedere raportul de expertiză al d-lui Expert locotenent G. Coandă, numit în cauză de Tribunal prin jurnalul No 2459 din 10 Aprilie 1907 pentru a examina aparatul de descindere și a se pronunța asupra cauzelor accidentului ;

Având în vedere că expertul conchide că accidentul a provenit din faptul că descinderea s'a făcut în mod imprudent servindu-se de frână în loc de manivele, că în afară de aceasta aparatul lăsat la voia întâmplărei, neîngrijit, în timpul funcționării a devenit impropriu, din care cauză rupându-se cuiul adaptat la frână s'a întâmplat accidentul, care a costat viața lui Giagintto Bertig și mai departe, adaogă expertul, că dacă aparatul ar fi funcționat cu manivele, accidentul ar fi fost evitat ;

Că dar Primo Grigoletto în îndatorirea căruia se dăduse păstrarea și îngrijirea aparatului, fiind însărcinat și cu supravegherea lucrătorilor ce descindeau în mină, întru cât din ordinul și cu asentimentul lui aceste descinderi se făceau, întrebunțându-se aparatul cu frâne în loc de cel cu transmisiune ;

Că de altfel e necontestat că aceste ordine le dădea în calitate de prepus al lui E. Wolff, ca atare în execuțiul funcțiunii, că aparatul cu frână se întrebunțează în de obște numai în scop de a se coborî în mină obiectele necesare ale exploatări, iar nu lucrători — urmează deci că potrivit principiilor de mai sus E. Wolff conșionarului minei, în calitate de comitent este răspunzător de prejudiciul cauzat prin imprudența prepusului său, care prejudiciu a cauzat daune soțiilor Luigi și Maria Bertig prin moartea unicului lor fiu și că aceste daune trebuiesc a fi considerate ca o consecința directă a faptului păgubitor ;

Că, dacă E. Wolff ar fi fost mai scrupulos în selecțiunea celor ce-l înconjurau în conducerea lucrărilor, evident că ar fi evitat poate o atât de nenorocită alegere în persoana lui Primo Grigoletto, care în dorința de a câștiga cât mai mult pentru stăpânul său, a căutat să meargă până acolo, în cât să speculeze și viața lucrătorilor ;

În ce privește obiecțiunea avocatului pârâtului că aceasta nu poate fi răspunzător în calitate de comitent pentru fapta cauzată din imprudența lui Primo Grigoletto, căci aceasta nu era prepusul său, dovadă contractul de la dosar încheiat între reprezentanții lui E. Wolff și Primo Grigoletto, prin care acesta ia asupra-și în antrepriză lucrările miniere care consistă în facerea puțurilor și galeriilor la mina luată în concesiune de pârât, prin urmare așa fiind, faptul întâmplându-se la o lucrare ce-i aparținea lui Primo Grigoletto urmează ca el singur să răspundă de prejudiciul ce l'a cauzat ;

Având în vedere că aceste obiecțiuni urmează a se înlătura pe motivul că contractul de la dosar încheiat între reprezentanții lui E Wolff și Primo Grigoletto, fiind un act sub semnătură privată, nu face dovadă decât între părțile contractante și cei a căror drepturi le reprezintă, iar față cu cei de-ai treilea din ziua când are dată cerță și o atare dată, potrivit art. 1182 din cod. civil, se stabilește din ziua din care s'a înfățișat la o dregătorie publică și înscris într'un registru public, sau din ziua morței a uneia dintre părțile care a luat parte la act, ceea ce nu e în specie

Că, prin urmare, rămâne bine stabilit că Primo Grigoletto lucra în calitate de prepus în momentul când s'a întâmplat accidentul care a costat viața lui Giagintio Bertig;

Că în ce privește cele lalte obiecțiuni ale aceluiași avocat urmează a se înlătura ca nefondate, întru cât din depunerile martorilor rezultă că victima a lucrat în acea zi din ordinul lui Primo Grigoletto, și că tot din ordinul acestuia s'a coborât în mină cu aparatul cu frână;

Având în vedere că soții Luige și Maria Bertig n'aveau alt sprijin în viață de cât unicul fiu pierdut pe urma acestui accident, care le aducea un folos vădit, așa că în lipsa lui au rămas privați pentru todeauna de întreținerea ce le procura numitul; că apreciind toate acestea Tribunalul le fixează cererea de daune la suma 20.000 lei pentru ambii soți;

Pentru aceste motive, admite în parte acțiunea, etc.

(s) Mihail Ibrăileanu

Grefier (s) Scarpet

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIUNEA III

Audiența dela 19 Octombrie 1909

Președenția D lui P. HAGIOPOL, Președinte

Sentința No. 563 *)

Petre Teodorescu ș a. cu Maria I. Anghel

Substituțiune fidei-comisară.—Persoana care lasă întreaga avere soției sale în plină proprietate, până la încetarea ei din viață, iar, în urmă aceiaș avere să treacă la frații testatorului.—Existența unei substituțiuni fidei-comisară—Nulitatea testamentului. (art. 803 C. civil).

Conform dispozițiilor art. 803 din Codul civil, există substituție fidei-comisară atunci când un testament conține o dublă instituțiune de erede, care se succed una alteia după o trecere de timp, și primul instituit e obligat să conserve averea și să o remită celui de al doilea instituit.

Astfel, când o persoană lasă întreaga avere soției, care să o stăpânească în deplină proprietate și neșupărată de nimeni, până la încetarea ei din viață, iar, în urmă, aceiaș avere să fie moștenită de către frații testatorului și surorile soției, acest mod de a testa conține o substituțiune fidei-comisară, proibită de lege și deci, un asemenea testament este nul.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea făcută de Petre Teodorescu, Zoia Teodorescu, Nae Teodorescu soț pentru autorizare, Tudora I. Tigănuș și Ion C. Tigănuș soț pentru autorizare prin petiția înregistrată la No. 9097/909, prin care cer anularea testamentului def. Ion Anghel, autentificat la No. 5394/904, pentru motiv de substituțiune fidei-comisară și în consecință delăsarea de către Maria I. Anghel în mâinele reclamantilor ca frați vitregi și

*) Această sentință a fost confirmată de Curtea de apel din București, secția I, prin decizia din 7 Aprilie 1910, ale cărei considerente s'a trecut în josul acestei sentințe.

deci moștenitori ai numitului defunct întreaga avere cuprinsă în acel testament, adică imobilul din București, strada Buzești 10 și averea mobilă prevăzută în inventarul dresat în ziua de 12 Decembrie 1908 de d-l magistrat stagiar al Judecătoriei Ocolului VI București;

Având în vedere că defendoarea prin d-l avocat Cesarescu, se opune la această cerere pe următoarele motive de drept: nu rezultă din testament că sunt îndeplinite cerințele legii ca să existe substituțiune fidei-comisară: 1) căci, într'adevăr, pe lângă alte condiții se cere, de asemenea, ca să existe dubla instituțiune de erede; ori, în speță, se lasă uzufructul soției, iar nuda proprietate fraților, ca atare deci, sunt cuprinse bunuri diferite; iar în caz de îndoială, tribunalului îi incumbă sarcina de a căuta să interprete în todeauna testamentul în sensul valabilității; 2) nu rezultă din testament obligația de conservare și restituire, obligații ce trebuiesc exprimate în termeni formali și, ca atare, nefiind îndeplinite cerințele legii, nu poate fi vorba de anularea testamentului pentru substituțiune fidei-comisară;

Considerând că conform dispozițiilor art. 803 din codul civil ca să existe substituțiune fidei-comisară, se cere ca testamentul să conțină o dublă instituțiune de erede, cari se succed unul altuia, după un laps de timp, și că primul instituit să fie obligat să conserve averea și s'o remită celui de al doilea instituit;

Având în vedere că din testament rezultă că se lasă de către testator întreaga sa avere soției sale Maria I. Anghel, care s'o stăpânească în deplină proprietate și neșupărată de nimeni până la încetarea ei din viață, iar după încetarea ei din viață, aceiași avere va fi moștenită de către frații testatorului și surorile soției sale;

Având în vedere că din termenii întrebunțați în suszitul testament, reese că pe aceiași avere este o dublă instituție de erede, urmând ca mai întâi această avere să fie moștenită de soție, iar după un laps de timp, care este durata vieții ei, în virtutea aceluiași act, este moștenită de frații săi și de surorile soției sale;

Având în vedere că nu se poate admite, după cum pretinde defendorul, că ar fi vorba de uzufruct și nudă proprietate, dat fiind termenii clari și categorici întrebunțați de testator, cari spun că lasă soției deplina proprietate;

Având în vedere alegațiunea făcută de Maria Anghel prin avocatul său, d-l Cesarescu cum că tribunalul îi incumbă sarcina de a vedea care a fost intenția defunctului, căutând pe cât posibil a valida mai de grabă de cât a anula testamentul;

Considerând că în materie de testament este constant admis atât în doctrină cât și în jurisprudență, cum că nu există apreciere, interpretare suverană din partea judecătorului, decât atunci când se găsește față de diferite clauze obscure, pe cari caută să le concilieze unele printr'alte și, în acest caz, numai îi este permis să caute, pe cât posibil, să încline pentru validarea testamentului;

Având în vedere că atunci, când există ca în speță, termeni clari și categorici, căci se spune că se lasă întreaga avere în deplină proprietate soției, iar la moartea ei, aceiași avere să fie moștenită de frații lui și surorile soției, a voi a vedea cum că este vorba de uzufruct și nu de proprietate, nu înseamnă a concilia clauze obscure, ci din contră a adăuga sau a schimba termenii și dispozițiile testamentului, lucru ce nu este permis;

Având în vedere că legiuitorul cere de asemenea pentru ca să existe substituțiune fidei-comisară, ca primul instituit să fie obligat a conserva averea și s'o remită celui de al doilea instituit;

Considerând că formalismul ce era obligatoriu în vechiul drept roman, astăzi în dreptul modern a dispărut, așa că, pentru obligațiunile de conservare și remitere, nu se cer termeni sacramentali, fiind de ajuns pentru constatarea lor, ca ele să rezulte în mod neîndoelnic din expresiunile întrebunțate de testator și în același timp să dea naștere la obligație pentru grevat și la un

drept pentru apelant în caz când n'ar fi existat prohibițiunea stabilită de lege prin art. 803 din codul civil;

Având în vedere că obligația de conservare impusă primului instituit, reese cu suficiență din împrejurarea că aceiași avere și în virtutea aceluiași testament, este lăsată celui de al doilea instituit, după încetarea din viață a primului; că dar, pentru ca secundul să o poată moșteni, urmează neapărat ca primul să fie obligat a o conserva, rezultând pentru el prohibițiunea de înstrăinare, de oarece nu este decât un stăpânitor vremelnic, averea având să treacă celui de al doilea instituit;

Având în vedere că drepturile celui de al doilea instituit, rezultând din același act și prin voința testatorului, este cert că dânsul în cazul când art. 803 din codul civil, n'ar opri substituțiunile, ar avea dreptul de a cere primului instituit la ajungerea termenului averea legată;

Că dar, așa fiind, întru cât testamentul conține o adevărată substituțiune fidei-comisară și de oarece art. 803 din codul civil le prohibă, urmează a anula testamentul;

Având în vedere că se constată în fapt că Maria Anghel fiind pusă în posesia întregii averi a defunctului Ion Anghel, în baza susnumitului testament, urmează a fi obligată a delăsa în mâinile reclamantilor ca moștenitori *ab intestat* ai defunctului I. Anghel, toată această avere, rezervând dreptul reclamantilor ca în ceea ce privește venitul, să se discute prin osebuită acțiune

Pentru aceste motive, redactate de d-l președinte tribunalului admite, etc.

(s) P. Hagîopol.

Grefier, (s) Alex. Pr. Theodorescu.

Iată și considerentele deciziei cu No. 90 din 10 Aprilie 1910, pronunțată de Curtea de apel din București, secția I, care confirmă în totul sentința de mai sus

Curtea,

Ascultând pe d-nii avocați C. Nacu și V. Duculescu din partea oponentei Marița Anghel, și pe d-l avocat M. Gaster din partea intimatilor.

Deliberând,

Asupra opozițiunii făcută de Marița Ion Anghel, contra deciziei cu No. 20 din 1910 a acestei secțiuni, prin care i s'a respins, în lipsă, apelul făcut contra sentinței cu No. 563 din 1909 a Tribunalului Ilfov, secția III-a;

Având în vedere că tribunalul prin această sentință a admis acțiunea intentată de Petre Teodorescu, Joița Teodorescu și Tudora I. Țigănuș a anulat testamentul defunctului Ion Anghel, autentificat de Tribunalul Ilfov secția de notariat la No. 5394 din 1904 și a obligat pe Maria Anghel, să delase în plină și absolută proprietate numiților reclamanti, imobilul din București, str. Buzești No. 10 și întreaga avere mobilă, prevăzută în inventarul dresat în ziua de 12 Decembrie 1908, de magistratul stagiar al Judecătoriai Ocolului VI București;

Ascultând pe părți în susținerile lor orale și văzând concluziunile lor scrise, alăturate la dosar;

Având în vedere motivele din sentința apelată, pe cari Curtea găsimu-le întemeiate, le adoptă în totul;

Considerând pe lângă acestea, că testamentul defunctului Ion Anghel, nu cuprinde în fidei-comis de residuo sau de eo quod supererit, după cum pretinde oponenta, căci substituțiiunii fiind chemați de testatore ca să moștenească aceiași avere ce el lăsa soției sale, rezultă că testatoarele a interzis în mod virtual dreptul de a dispune de avere; că aceasta mai reese și din dispozițiunea finală a testamentului, în care testatoarele interzice primei instituite chiar dreptul de a ipoteca sau de a se împrumuta, pentru ca să nu poată face nici înstrăinări indirecte și ca averea să nu treacă în mâi-

nele substituțiilor în condițiuni altele decât acelea în cari se găsea la decesul său;

Că astfel fiind opozițiunea și prin urmare, apelul făcut de Marița Ion Anghel, sunt neîntemeiate și caută a fi respinse confirmându-se sentința apelată;

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc

(ss) Oscar N. Niculescu; Ar. Alexandrescu; Al. Negrescu

JUDECATORIA OCOLULUI II VASLUI

Audiența dela 26 Februarie 1910

Moise Ușer cu Neculae I. Popa

Contracte sau convențiuni — Vânzare — Arvună. — Delict civil — Daune. (Art 1298 și 998 din codul civil).

Arvuna se restituie îndoită, conform art. 1298 din codul civil, numai când partea în culpă se opune la executarea obligațiunii, însă când vânzarea nu se efectuează din cauza intențiunii vânzătorului de a păgubi pe cumpărător, aceasta constituind un delict civil, conform art. 998 din codul civil, dă naștere la daune, apreciate de instanță după prejudiciul cauzat, și la înapoierea arvunei.

Judecata,

Având în vedere că reclamantul Moise Ușer cere ca părțile Neculae I. Popa să fie obligat la restituirea arvunei îndoită și daune, fiindcă la facerea zdelcei, nu i-a făcut cunoscut sarcinile cari grevează imobilul ce-i vinde și nici că asupra acestui imobil nu este singur proprietar, fiind în indiviziune cu alți comoștenitori;

Având în vedere că din conținutul zdelcei prezentate, care este un proiect de vânzare, rezultă că vânzarea nu va deveni perfectă, de cât la autentificarea actului ce-l vor face, deci era supusă unei condițiuni de solemnitate;

Având în vedere că reclamantul a încredințat părâtului suma de 400 lei ca arvună pentru vânzarea unei case, vânzare care trebuia să se facă până în ziua de 5 Ianuarie 1910, prin autentificarea actului;

Având în vedere că vânzarea nu s'a mai efectuat, din cauză că reclamantul a aflat în acest timp că părâtul nu este singur proprietar al casei fiind în indiviziune cu alți comoștenitori și că acest imobil este grevat și de o ipotecă de 800 lei;

Considerând că cererea reclamantului de a i se restituie arvuna îndoită, nu poate fi admisă, de oarece părâtul nu s'a opus la executarea obligațiunii luate prin zdelcă singurul caz de culpă care după art. 1298 c. civ obligă la restituirea arvunei îndoite (Nacu vol. III, pag. 183); ori, convenția principală a vânzării fiind nulă fiindcă nu s'a efectuat în termenul stipulat prin zdelcă, nici convenția accesorie a arvunei nu poate avea vr'un efect, și deci, conf. art 1297 din codul civil, ea trebuie a fi înapoiată reclamantului;

În privința daunelor cerute de reclamant:

Considerând că părțile prin rea credință a cauzat un prejudiciu reclamantului, convenind cu el să-i vândă un imobil asupra căruia știa că nu este singur proprietar și că mai este grevat și de o ipotecă astfel în cât reclamantul aflând a fost nevoit să renunțe la cumpărare, căutând să-și scoată arvuna dată, ceea ce nu a putut face decât pe cale de judecată;

Considerând că acest fapt constituie din partea părâtului un delict civil conform art. 998 c. civ. căci cu intențiune a căutat să profite în dauna reclamantului inducându-l în eroare, astfel în cât urmează sa repare prejudiciul cauzat acestuia și să fie obligat să-i plătească cu titlul de daune și spese suma de 1.0 lei apreciată de judecată după debaterile urmate;

Pentru aceste motive, admite în parte acțiunea, etc.

Judecător (s) D. C. Zaharia